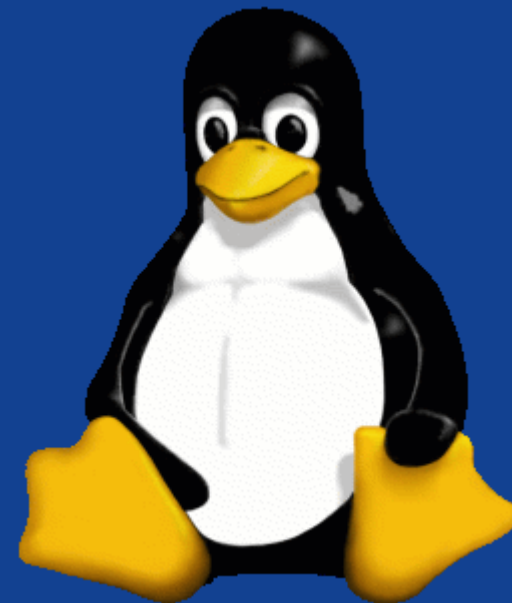

Linux II

19-10-2020

Kornel Tercjak

Mateusz Zbytnewski

Agenda

1. Boot process – proces uruchamiania
2. Zarządzanie użytkownikami
3. Uprawnienia
4. Dowiązania do plików (inode number)
5. Strumienie
6. Sygnały
7. SSH i SCP
8. Aliasy

Linux – proces uruchomienia

Stare:

1. BIOS
2. Boot Loader
3. Kernel
4. Init
5. Runlevel scripts

Nowe:

1. BIOS / UEFI
2. Boot Loader
3. Kernel
4. systemd

BIOS:

1. Test POST
2. Inicjalizacja sprzętu
3. Uruchomienie kodu z MBR (stage 1)
4. Uruchomienie bootloadera (stage 2)
5. Załadowanie systemu operacyjnego

UEFI:

1. Test POST
2. Inicjalizacja sprzętu
3. Wczytanie listy aplikacji EFI
4. Uruchomienie aplikacji EFI (bootloader, kernel)
5. (gdy aplikacja EFI to bootloader) Załadowanie systemu operacyjnego

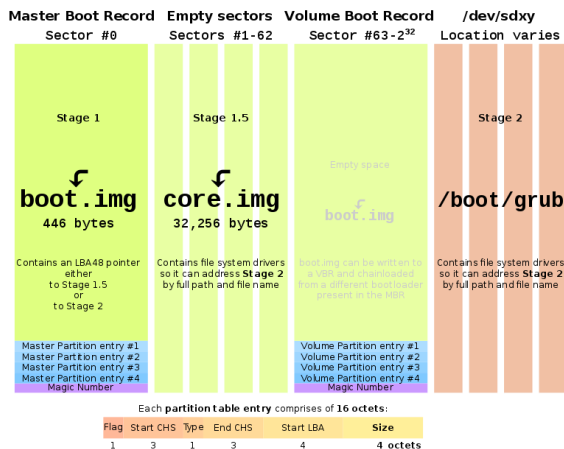
MBR (Master Boot Record)

- Pierwszy sektor dysku twardego o rozmiarze 512 bajtów.
- Pierwsze 446 bajty to boot loader, następne 64 bajty są zarezerwowane na tablicę partycji, a ostatnie 2 bajty to sygnatura rozruchu (0x55 0xAA).

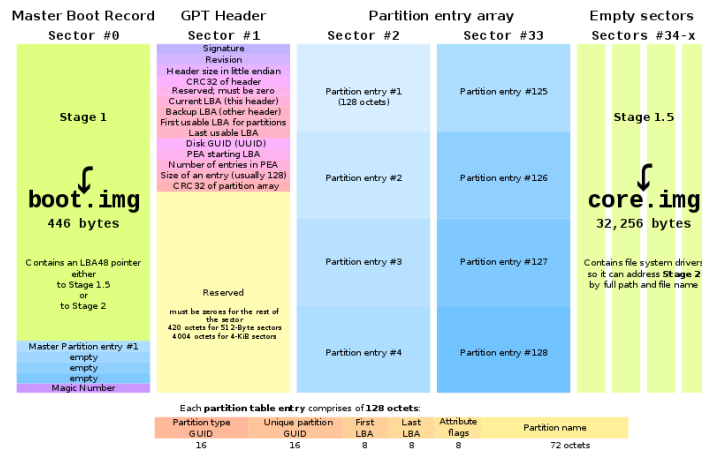
MBR nie może załadować bezpośrednio kernela, ponieważ nie wie jaki system plików jest używany dlatego też wymagany jest bootloader właściwy dla systemu plików.

GRUB (GRand Unified Boot loader)

MBR + GRUB

GPT + GRUB

Konfiguracja:
- /boot/grub2/grub.cfg

Kernel - serce systemu

1. Bootloader / UEFI uruchamia obraz kernela i initramfs
2. Ładuje podstawowe sterowniki z initramfs
3. Startuje proces init

Inicjalizacja systemu

Initproces

Uruchamia skrypty w zależności od poziomu pracy (runlevel):

0 – zatrzymanie systemu

1 – single-user mode

2, 3 – multi-user

4, 5 – w zależności od distro

6 - reboot

Systemd:

Uruchamia usługi (services) w zależności od celu (target):

poweroff.target

rescue.target

multi-user.target

graphical.target

reboot.target

Administracja - cechy

- login,
- UID,
- GID,
- katalog domowy,
- powłoka.

/etc/passwd

```
Mon 21 Oct 15:41:48 gardon@gardon-pc linux-2 $ cat /etc/passwd | grep gardon
gardon:x:1000:1000:gardon:/home/gardon:/usr/bin/zsh
```

- nazwa użytkownika,
- x oznacza że hasło jest szyfrowane i jest przechowywane w pliku */etc/shadow*,
- user ID,
- group ID,
- nazwa grupy użytkownika,
- katalog domowy użytkownika,
- powłoka startująca użytkownika.

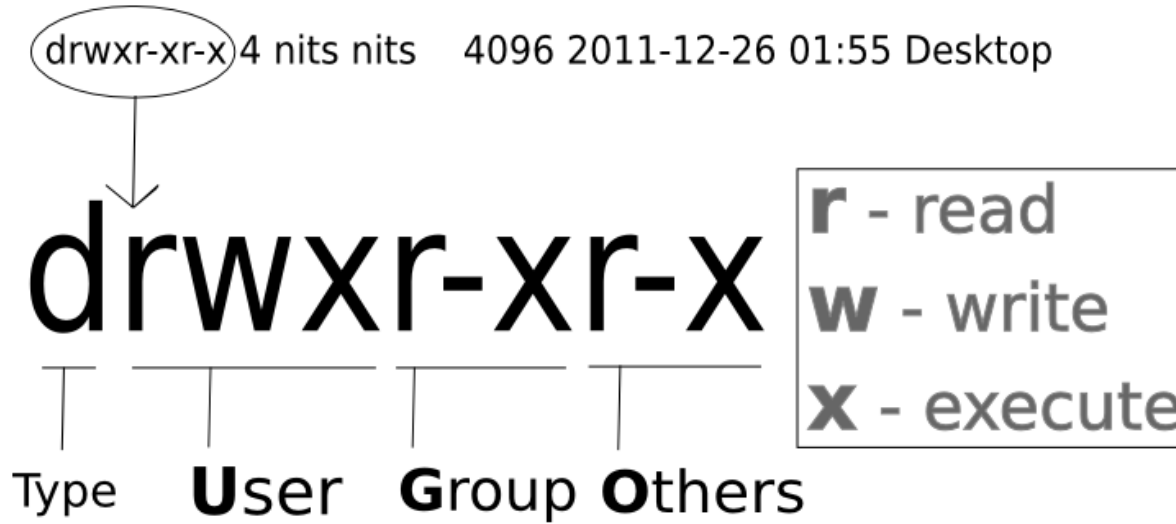
Administracja użytkownikami - zarządzanie

- useradd - dodawanie użytkowników,
- passwd - zmiana hasła,
- usermod - modyfikowanie użytkowników,
- /etc/passwd - plik z danymi użytkowników,
- /etc/shadow - plik z hasłami użytkowników

Administracja grupami - zarządzanie

- groupadd - dodawanie grup,
- gpasswd - administracja grupami,
- /etc/group - plik z danymi grup,

Uprawienie podstawowe

File permissions in Linux

Uprawienie podstawowe - przykład

- - - plik regularny
- d - katalog
- l – dowiązanie symboliczne
- c – urządzenie strumieniowe
- b – urządzenie blokowe
- s – gniazdo sieciowe

```
[ccsscm@wrlinb146 bts-sc-ccs]$ ll /dev
total 0
crw-rw---- 1 root root 10, 235 Sep 3 01:22 autofs
drwxr-xr-x 2 root root 820 Sep 3 01:20 block
drwxr-xr-x 2 root root 120 Sep 3 01:20 bsg
drwxr-xr-x 3 root root 60 Sep 3 01:20 bus
crw-r--r-- 1 root root 255, 171 Sep 3 01:22 casr
crw-r--r-- 1 root root 255, 173 Sep 3 01:22 ccsm
lrwxrwxrwx 1 root root 3 Sep 3 01:20 cdrom1 -> sr0
lrwxrwxrwx 1 root root 3 Sep 3 01:20 cdrwl -> sr0
crw-r--r-- 1 root root 255, 178 Sep 3 01:22 cdt
crw-r--r-- 1 root root 255, 172 Sep 3 01:22 cecc
crw-r--r-- 1 root root 255, 176 Sep 3 01:22 cevt
drwxr-xr-x 2 root root 5080 Sep 3 01:22 char
crw----- 1 root root 5, 1 Sep 3 01:20 console
lrwxrwxrwx 1 root root 11 Sep 3 01:20 core -> /proc/kcore
drw-r--r-- 2 root root 200 Sep 3 01:22 cpqhealth
drwxr-xr-x 50 root root 1020 Sep 3 01:20 cpu
crw-rw---- 1 root root 10, 62 Sep 3 01:20 cpu_dma_latency
crw-r--r-- 1 root root 255, 180 Sep 3 01:22 crom
drwxr-xr-x 5 root root 100 Sep 3 01:20 disk
brw-rw---- 1 root disk 253, 0 Sep 3 01:20 dm-0
```

Dowiązania (soft/hard link)

Jest to specjalny typ plików, który wskazuje na dowolny plik lub katalog

- symboliczne (soft link):

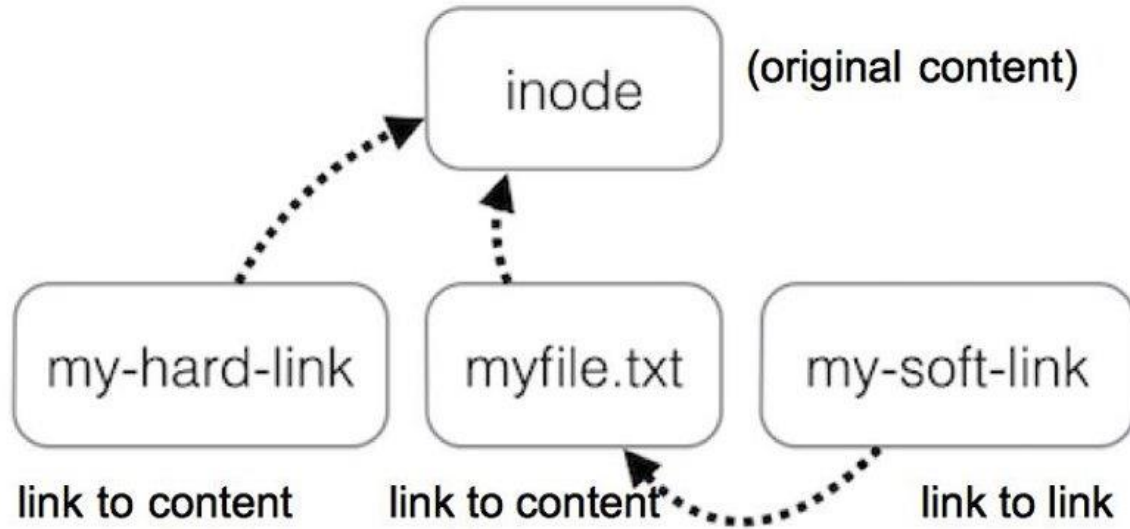
```
$ ln -s file.txt soft-file.txt
```

- twarde (hard link):

```
$ ln file.txt hard-file.txt
```

```
Mon 21 Oct 14:50:38 gardon@gardon-pc linux-2 $ ls -li
total 0
5381321 -rw-r--r-- 2 gardon gardon 0 10-21 14:50 file.txt
5381321 -rw-r--r-- 2 gardon gardon 0 10-21 14:50 hard-link.txt
5381323 lrwxrwxrwx 1 gardon gardon 8 10-21 14:50 soft-link.txt -> file.txt
```

Dowiązania (soft/hard link)

Inode Number

Jest to numer indeksu reprezentujący zbiór informacji (metadata) na temat pliku lub katalogu:

- rodzaj pliku: zwykły plik, katalog,
- uprawnienia: rwx,
- liczba twardych dowiązań,
- ID użytkownika (właściciela pliku),
- ID grupy,
- rozmiar pliku,
- czas dostępu, modyfikacji,
- dostępy specjalne dla użytkowników i grup,
- i inne...

Strumienie

- > przekieruj standardowe wyjście,
- >> przekieruj i dopisz do standardowego wyjścia,
- 2> przekieruj strumień błędów,
- 2>> przekieruj i dopisz strumień błędów,
- &> przekieruj oba wyjściowe strumienie,
- < standardowy strumień wejścia,
- | (pipe) – przekaż standardowy strumień wyjścia do kolejnego polecenia.

Sygnały (SIGNALS)

- Są podstawowym sposobem komunikacji w systemie Linux.
- Jest to mechanizm asynchroniczny (niewymagający potwierdzenia) i uproszczony.
- Na podstawie samego numeru sygnału program podejmuje określone działania.

Sygnały (SIGNALS) - rodzaje

- SIGINT (2) - przerwanie procesu,
- SIGKILL (9) - zakończenie procesu z wywłaszczeniem,
- SIGTERM (15) - programowe zakończenie procesu,
- SIGCONT (18) - wznowienie procesu,
- SIGSTOP (19) - wstrzymanie procesu,

\$ kill -l # wyświetla listę dostępnych sygnałów

Sygnały (SIGNALS) - wywołanie

- kill,
- pkill,
- ctrl + c - SIGINT,
- ctrl + z - SIGTSTP,
- ctrl +\ - SIGQUIT.

Sygnały (SIGNALS) - przechwytywanie

Czy sygnały można przechwycić ?

Sygnały (SIGNALS)

- Sygnały są kolejgowane.
- Nie ma możliwości pominięcia nowego sygnału, ale nie ma też możliwości zliczenia kolejnych sygnałów tego samego typu.
- Nie można również odróżnić kolejności w jakiej różne sygnały się pojawiły.

Służy do szyfrowanego łączenia się zdalnie z innymi serwerami.

Standardowe użycie ssh:

```
$ ssh <użytkownik>@<nazwa_serwera>
```

Z podaniem ścieżki do klucza i portu :

```
$ ssh -i <ścieżka_do_klucza> <użytkownik>@<nazwa_serwera> -  
p <port>
```


SCP - Secure copy

Wykorzystuje protokół SSH do przesyłania plików pomiędzy zdalnymi maszynami.

Kopiowanie pliku ze zdalnego serwera do lokalnego

```
$ scp <uzytkownik>@<nazwa_serwera>:foobar.txt  
</ścieżka/do/katalogu/docelowego>
```

Kopiowanie pliku z lokalnego serwera do zdalnego

```
$ scp foobar.txt <uzytkownik>@<nazwa_serwera>:  
</ścieżka/do/katalogu/docelowego>
```

Alias

Utworzenie alias'u

```
$ alias ll='ls -l'
```

Wyświetlenie wszystkich dostępnych alias'ów:

```
$ alias
```

```
$ alias -p ll
```

NOKIA